

Bifolium

Nieuws over handschriften en oude drukken
ISSN: 0920-9360

Redactie: p/a Vakgroep Mediaevistiek, Rijksuniversiteit Groningen, Postbus 716, 9700 AS Groningen NL

29

APRIL 1997

Ter Inleiding

Momenteel lopen er — vooral buiten de Nederlanden — diverse grote tentoonstellingen waar ook veel aandacht aan boeken geschonken wordt. Specifiek op handschriften gericht zijn enkele exposities over Maerlant (BRUGGE en DAMME) en Vlaamse miniatuurkunst (ANTWERPEN). De organisatie van de twintigste bijeenkomst van de internationale vereniging van bibliofielen was voor diverse bibliotheken aanleiding om een keur van hun schatten te tonen; veel van deze exposities zijn slechts zeer kort te zien, maar enkele blijven langere tijd toegankelijk. Vanaf het najaar zijn er weer een hele reeks belangrijke tentoonstellingen geprogrammeerd; vandaar dat we daaraan nu reeds aandacht schenken.

Bij dit nummer van Bifolium sluiten we ook weer een acceptgirokaart bij; wilt U zo vriendelijk zijn op korte termijn te betalen. Voor onze buitenlandse abonnees geldt nogmaals het klemmende verzoek om volgens de bijsluiter te betalen: we krijgen nog steeds cheques die meer kosten met zich brengen dan de inning zou opleveren.

TENTOONSTELLINGEN

AMSTERDAM, Rijksmuseum, Prentenkabinet: Spiegel van Alledag. Nederlandse genreprenten 1550-1700. 8 februari - 4 mei 1997 (zie JONGH).

ANTWERPEN Koninklijk Museum voor Schone Kunsten: Vlaamse miniaturen voor vorsten en burgers 1475-1550. Meesterwerken van Vlaamse primitieven op perkament. 11 april - 22 juni 1997. (Eerder te zien in Sint-Petersburg en Florence). Een vijftigtal handschriften; met publicatie (zie VLAAMSE miniaturen).

BERLIJN Kulturforum am Tiergarten: Die Franken — Wegbereiter Europas. König Chlodwig und seine Erben. 18 juli - 26 oktober 1997 (eerder in Mannheim en Parijs; met catalogus (zie FRANKEN)).

BRUGGE Stadsarchief: Tekstfragmenten van Jacob van Maerlant. Tot 27 april 1997.

BRUSSEL Koninklijke Bibliotheek Albert I (Nassaukapel): Guillaume Wieland of Willem Vrelant, miniaturist aan het Bourgondische hof. 5 december 1997 - 17 januari 1998.

DAMME Huuse de Grote Sterre: Jacob van Maerlant. De middeleeuwse wereld op schrift. Tot 27 april 1997. (eerder in Den Haag, vgl. Bif. 28). Zie ook JANSSENS.

DEN HAAG Koninklijke Bibliotheek: Geschiedenis van de Nederlandse bibliotheken. 21 november 1997 - 3 februari 1998. Van librije tot modern informatiecentrum. Samengesteld door Nederlands Bibliotheek- en Lectorium dat ook initiatief nam voor begeleidende publicatie.

DEN HAAG Museum Meermannno-Westreenianum: Passie voor het boek. Profiel van twee Nederlandse boekenverzamelingen. 12 juni - 23 september 1997. Strategie, keuzes en voorkeuren in twee bibliofiele verzamelingen, t.w. van W.H.J. van Westreenen en een anoniem blijvende contemporaine collectie.

DEN HAAG Museum Meermannno-Westreenianum: Gouden legenden, Verhalen over heiligen in de Middeleeuwen. 10 oktober 1997 - 11 januari 1998. Een beeld van de verspreiding van heiligenlevens in handschrift en druk sedert ca 1260 (Legenda Aurea van Jacobus de Voragine).

HAARLEM Stadsbibliotheek: Hoogtepunten uit zestiende-eeuwse drukken. mei-juni 1997 (details nog onbekend). Naar aanleiding van het verschijnen van de catalogus van de hand van G.J. Jaspers (zie Bif. 30).

FLORENCE Biblioteca Medicea Laurenziana: Cultura umanistica e Padri della Chiesa. 15 februari - 9 augustus 1997. Met catalogus.

MAASTRICHT, Bibliotheek Bonnefanten van de Universiteit Maastricht: Van Ark tot Ark. Tot 31 mei 1997. Over het westerse denken over de geschiedenis en de ouderdom van de aarde en over het veranderen en uitsterven van soorten, met nadruk op het zondvloedverhaal en de ark van Noe.

De Heilige Catharina. Gent of Brugge, ca 1510. Antwerpen: Museum Mayer van den Bergh, inv. 946, fol. 611v. Te zien in ANTWERPEN.

NEW YORK, Metropolitan Museum of Art: The Glory of Byzantium. 11 maart - 6 juli 1997. Prachtige tentoonstelling (met o.a. de Joshua rol, het Parijs Psalter en nog veel meer) met catalogus (zie EVANS).

NEW YORK, Pierpont Morgan Library: Painted Prayers, najaar 1997. Getijdenboeken uit eigen bezit (vgl. Bif. 30).

PARIJS Petit Palais: Les Francs (zie BERLIJN): 22 april - 22 juni 1997.

SANKT GALLEN Stiftsbibliotheek: Kirchenväter in St. Gallen: Quellen zur lateinischen Patristik in der Stiftsbibliotheek. Tot 8 september 1997.

ROME Museo Barracco: Gutenberg e Roma. Le origini della stampa nella città dei papi (1467-1477). 13 maart - 31 mei 1997. Met catalogus.

ROSTOCK Refectorium voormalig H. Kruis-klooster (Kunsthistorisches Museum): Melanchthon und das Schulbuch des 16. Jahrhunderts. 25 april

[Arthur Saul], *The famous game of Chesse-play*. Londen, 1614. Wolfenbüttel, HAB. Hn 224. Te zien in WOLFENBÜTTTEL.

- juli 1997. Met publicatie.

VATICAAN Biblioteca Apostolica Vaticana: Vedere i classici. Tot 19 april 1997. Met catalogus (zie BUONOCORE).

WOLFENBÜTTTEL Herzog August Bibliothek: 'Eine aus vielen zusammengesetzte und verstümpelte Sprache'. Englisch in den Augen des 17. Jahrhunderts. 12 april - 31 augustus 1997. Pas in de achttiende eeuw begon in middeleuropa de receptie van Engelse literatuur. Hier aandacht voor Engelse drukken en Europese verzamelaars in de 17de eeuw. Met catalogus.

WOLFENBÜTTTEL Herzog August Bibliothek: Lederzeichnungen. Eine Technik spätmittelalterlicher Einbandkunst. 6 september 1997 - 1998 (details in Bif. 30).

NIEUWE EN AANGEKONDIGDE LITERATUUR

AUGUSTYN, Wolfgang *Der Lateinische Hamilton-Psalter im Berliner Kupferstichkabinett* (78 A 5). Hildesheim: Olms, 1996. x+448 pp., ill., geb. ISBN 3 6150 0179 6. DM 158.

BISCHOFF, Frank M. *Urkundenformate im Mittelalter: Größe, Format und Proportionen von Papsturkunden in Zeiten expandierender Schriftlichkeit* (11. - 13. Jahrhundert. Marburg an der Lahn: Institut für Historische Hilfswissenschaften, 1996. (= *Elementa diplomatica*, 5). 212 pp., ill. ISBN 3 8185 0206 4. DM 95.

BROWN, Jacqueline & William P. Stoneman (eds.) 'A Distinct Voice' — *Medieval Studies in honour of Leonard E. Boyle O.P.* Chicago: Notre Dame UP, 1997. 648 pp., ill., geb. ISBN 0 2680 0883 3. \$ 75. 25 studies ter ere van de stimulerende en innemende prefect van de Vaticaanse Bibliotheek, voorheen hoogleraar te Toronto.

Die BUCHKULTUR im 15. und 16. Jahrhundert, Halbband I. Hamburg: Maximilian-Gesellschaft, 1995. 335 pp., ill. deels kleur, geb. ISBN 3 9217 4341 9. Vijf, aantrekkelijk geïllustreerde methodisch inleidende studies.

BUIJNSTERS, P.J. en Leontine Buijnsters-Smets *Bibliografie van Nederlandse school- en kinderboeken (1700-1800)*. Zwolle: Waanders, 1997. 318 pp., ill., reg., summary, geb. ISBN 9 0400 9865 4. f 125.

BUONOCORE, Marco (ed.) *Vedere i Classici. L'illustrazione libraria dei testi*

antichi dall'età romana al tardo medioevo. Roma: Fratelli Palombi, 1996. xxiv+596 pp., 552 ill. (alle in kleur!). ISBN 8 8819 6006 0. Lit. 90.000 (tijdens tentoonstelling). Schitterende publicatie bij tentoonstelling in Vaticaanse Bibliotheek in kader van "Bimillenario di Cristo".

CAMILLE, Michael *Master of Death: the lifeless art of Pierre Remiet, illuminator*. London-Yale: Yale UP, 1996. 296 pp., ill., geb. ISBN 0 3000 6457 8. £ 25. Prachtig boek over Parijse boekverluchter.

CARDON, Bert *Manuscripts of the "Speculum humanae salvationis" in the Southern Netherlands (c. 1410-c. 1470): a contribution to the study of 15th century book illumination and of the function and meaning of historical symbolism*. Leuven: Peeters, 1996. (= *Corpus of illuminated manuscripts*, 9). xlvii+450 pp., ill., geb. ISBN 9 0683 1773 3. BEF 3800.

CHARTIER, Roger *Culture écrite et société: l'ordre des livres (XIVe-XVIIIe siècles)*. Paris: Albin Michel, 1996. (= *Bibliothèque Albin Michel de l'histoire*). 240 pp., pbk. ISBN 2 2260 8701 x. FF 120.

CHARTIER, Roger & Hans-Jürgen Lüsebrink (eds.) *Colportage et lecture populaire: imprimés de large circulation en Europe (XVIe-XIXe siècles)*. Actes du colloque des 21-24 avril 1991 Wolfenbüttel. Paris: IMEC, 1996. (= *Collection 'In Octavo'*). 469 pp. ISBN 2 9082 9530 x.

CHAVANNES-MAZEL, Claudine & Margaret M. Smith (eds.) *Medieval Manuscripts of the Latin Classics: Production and use. Proceedings of the Seminar in the History of the Book to 1500*, Leiden, 1993. Los Altos Hills: Anderson-Lovelace/ London: Red Gull Press, 1996. xvi+256 pp., ill. (deels kleur), reg., geb. ISBN 0 9626 3724 6. £ 75.

COLEMAN, J. *Public reading and the reading public in late medieval England and France*. Cambridge: CUP, 1996. (= *Cambridge studies in medieval literature*, 26). 278 pp., ill. ISBN 0 5215 5391 1. £ 37.50.

DAVIDSON, Peter *The vocal forest. A study of the context of three Low Countries printers devices of the seventeenth century*. Leiden: Academic Press Leiden, 1996. xiv+66 pp. ISBN 9 0743 7215 5. f 28,95.

ETZKORN, Girard J. *Iter Vaticanum Franciscanum. A description of some hundred manuscripts of the Vaticanus Latinus collection*. Leiden: Brill, 1996. (= *Studien und Texte zur Geistesgeschichte des Mittelalters*, 50). xi+301 pp. ISBN 9 0041 0561 1.

EVANS, Helen & William D. Wixom *The Glory of Byzantium. Art and Culture of the middle Byzantine era. A.D. 843-1261*. New York: Metropolitan Museum of Art, 1996. 574 pp., ill. (veelal kleur). ISBN 0 8109 9777 7 dan wel -6507 0. (resp. geb. en pbk). \$ 75 en \$ 45. (gedistribueerd door Harry N. Abrams). Rijk geïllustreerd en goed gedocumenteerd standaardwerk.

FABIAN, Bernhard (ed.) *Handbuch der Historischen Buchbestände in Deutschland, delen 11-13, Bayern, resp. A-H, I-R en S-Z*. Hildesheim: Olms, 1997. ca 280 pp. per deel, geb. ISBN 3 4870 9585 8, -9586 6 en -9587 4. DM 248 (per deel; bij intekening reeks DM 148).

DIE FRANKEN. *Wegbereiter Europas. Vor 1500 Jahren: König Chlodwig und seine Erben*. Mannheim: Philipp von Zabern, 1996. xxvii+1112 pp., ill., reg., geb (2 dln). ISBN 3 8053 1813 8. DM 150. Bij tentoonstelling in Mannheim, Berlijn en Parijs.

GIDS voor genealogisch onderzoek in Nederland (P.W. van Wissing ed.). Zaltbommel: Europese Bibliotheek, 1996. 157 pp., ill. ISBN 90 288 6279 x.

GLASER, Elvira *Frühe Griffelglossierungen aus Freising: ein Beitrag zu den Anfängen althochdeutscher Schriftlichkeit*. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 1996. (= *Studien zum Althochdeutschen*, 30). 660 pp., ill. ISBN 3 5252 0345 4.

HAFNER, Mechthild *Ein antiker Sternbilderzyklus und seine Tradierung in Handschriften vom frühen Mittelalter bis zum Humanismus*. Hildesheim: Olms, 1997 (= *Studien zur Kunstgeschichte*, 114). 210 pp., ill. ca. DM 78. Studie naar beeldtraditie van Aratea.

L'IMAGE. *Fonctions et usages des images dans l'Occident médiéval*. Actes du 6e 'International Workshop on Medieval Societies', Centro Ettore Majorana (Erice, Sicile, 17-23 octobre 1992), sous la direction de Jérôme Baschet et Jean-Claude Schmitt. Paris: Le Léopard d'Or, 1996. (= *Cahiers du Léopard d'Or* 5). 310 pp., ill. ISBN 2 8637 7132 9.

IRBLICH, Eva (ed.) *Thesaurus Austriacus. Europas Glanz im Spiegel der Buchkunst. Handschriften und Kunstalben von 800 bis 1600*. Wien: Österreichische Nationalbibliothek, 1996. 345 pp., ill., vrijwel allemaal in schitterende kleuren, signaturenoverzicht. ISBN 3 0100 0016 2. öS 330 (plus öS 70 P&P). 57 topstukken (deels opnieuw, deels onverwacht) in 'Milleniems-Ausstellung und 150. Prunksaal-Ausstellung der ÖNB' (zomer

1996; maar toen was de catalogus niet gereed).

JANSSENS, Jozef & Martine Meuwese Jacob van Maerlant, Spiegel Histori-ael. De miniaturen uit het handschrift Den Haag, Koninklijke Bibliotheek, KA XX. Leuven: Davidsfonds/Clauwaert, 1997. 176 pp. kl. ills. ISBN 9 0630 6358 X. f 115.

DE JONGH, Eddy & Ger Luijten Spiegel van alledag. Nederlandse genreprenten 1550-1700. Amsterdam/Gent: Rijksmuseum Amsterdam/Snoeck-Ducaju & zoon, 1997. 399 pp., ills. ISBN 9 0534 9236 4, -9239 9 (geb., resp. pbk).

KOSTBARKEITEN der Buchkunst. Illuminationen klassischer Werke von Archimedes bis Vergil. Stuttgart-Zürich: Belsler, 1997. 144 pp. ills. (veelal kleur), geb. ISBN 3 7630 5730 7. DM 49,80.

KRISTELLER, Paul Oskar Iter Italicum. Accedunt alia itinera: a finding list of uncatalogued or incompletely catalogued humanistic manuscripts of the renaissance in Italian and other libraries. VI: Italy III and alia itinera IV; Supplement to Italy (G-V); Supplement to Vatican and Austria to Spain. Index and Addenda compiled by Judith Wardman e.a. London: The Warburg Institute, 1996. x+140 pp. ISBN 9 0041 0572 7.

LEHMANN, Edgar Bibliotheksräume der deutschen Klöster in der Zeit des Barock. Text. Katalog. Berlin: Verlag für Kunstwissenschaft, 1996. 648 pp., ills. (deels kleur), bibl., regs. 2 delen. ISBN 3 8715 7172 5. DM 248.

LIVRES et Bibliothèques (XIIIe-XVe siècle). Toulouse: Privat, 1996 (= Cahiers de Fanjeaux, 31). 566 pp. ISBN 2 7089 3431 7. FF 190. Negentien studies over boeken en bibliotheken in Languedoc en Provence.

MAAS, Nop (ed.) Waardevol oud papier. Feestbundel bij het tienjarig bestaan van Bubb Kuyper Veilingen Boeken en Grafiek, 1986-1996. Haarlem: Bubb Kuyper, 1996. 340 pp., ills., reg., geb. ISBN 9 0900 9910 7. f 60. Reeks veelal korte bijdragen over uiteenlopende 'spannende' voorvallen of vondsten.

MEEHAN, Bernard The Book of Durrow. A medieval masterpiece at Trinity College Dublin. Dublin: Town House and Country House, 1996. 94 pp., ills. ISBN 1 8605 9005 5 (geb.) -9006 3 (pbk). £ 15,95.

MORISON, Stanley First principles of typography. Introduction Huib van Krimpen, preface David McKitterick. Leiden: Academic Press Leiden, 1996. xvi+56 pp. ISBN 9 0743 7214 7. f 24,95.

THE NEW HOLLSTEIN. Dutch & Flemish Etchings, Engravings and Woodcuts 1450-1700. vol. IV: Lucas van Leyden. Ed. by Ger Luijten. Compiled by Jan Piet Filedt Kok with assistance of Bart Cornelis and Anneloes Smits. Rotterdam: Sound & Vision Interactive 1996. 314 pp., 372 ills., 146 watermerken. ISBN 9 0756 0711 3. f 650.

OOSTERMAN, Johan, Wybren Scheepsma & Geert Warnar Lezen voor een zuiver gemoed. Over het lezen van Nederlandse geestelijke teksten in de late Middeleeuwen. Catalogus. Leiden: UB, 1996. (= Kleine publicaties van de Leidse Universiteitsbibliotheek, 24). 63 pp., ills. ISSN 0921 9293. f 7,50. Biedt aardige voorbeelden van gebruik van wijd verbreide maar veelal slecht bestudeerde teksten in handschrift en druk.

ORENSTEIN, Nadine M. Hendrik Hondius and the business of prints in seventeenth-century Holland. Rotterdam: Sound & Vision 1996, 250 pp., ills. ISBN 9 0756 0704 0. f 195

PELIKAN, Jaroslav & Valerie R. Hotchkiss and David Price The reformation of the Bible, the Bible of the reformation. Dallas: Bridwell Library, 1996. xv+197 pp., ills. ISBN 1 8847 1818 3. \$ 22,95.

PRIVATE libraries in Renaissance England. A collection and catalogue of Tudor and early Stuart book-lists. Vol. IV PLRE 87-112. By R.J. Fehrenbach & E.S. Leedham-Green (Medieval & Renaissance Texts & Studies, Binghampton, New York, 1995). xxx+349 pp. ISBN 0 8669 8188 8.

REYNAERT, J. Catalogus van de Middelnederlandse handschriften in de bibliotheek van de Universiteit te Gent, II/1: De handschriften verworven na 1852 (deel 1). Gent: 1996 geen ISBN. (distributie: Wetteren: Universa press, fax: +32.9.3660199). 369 pp., regs., geb. BEF 1500. Zeventig hss., deels uit collecties F.A. Snellaert en C.P. Serrure.

REYNOLDS, Suzanne Medieval Reading: grammar, rhetoric and the classical text. Cambridge: CUP, 1996 (= Cambridge Studies in Medieval Literature, 27). 250 pp. ISBN 0 5214 7257 1. £ 35. Studie over Horatiusreceptie, vnl. in Groot Britannië en Frankrijk.

SAUERLÄNDER, Willibald Initialen. Ein Versuch über das verwirrt Verhältnis von Schrift und Bild im Mittelalter. Wolfenbüttel: Herzog August Bibliothek, 1996. (= Wolfenbütteler Hefte, 16). 57 pp., ills. (deels kleur). ISBN 3 8837 3080 7. DM 12.

SCHAER, Roland (ed.) Tous les savoirs du monde. Encyclopédies et bibliothèques, de Sumer au XXIe siècle. Parijs: Bibliothèque Nationale & Flammarion, 1996. 495 pp., ills. (veelal kleur). FF 450.

SCHMIDT, Imke Die Bücher aus der Frankfurter Offizin Gölfferich — Han — Weigand Han-Erben. Eine literarhistorische und buchgeschichtliche Untersuchung zum Buchdruck in der zweiten Hälfte des 16. Jahrhunderts. Wiesbaden: Harrassowitz, 1996. (= Wolfenbütteler Schriften zur Geschichte des Buchwesens, 26). 530 pp., ills. ISBN 3 4470 3884 5. DM 148.

SONNEMANS, Gerard (ed.) Middeleeuwse verzamelhandschriften uit de Nederlanden. Congres Nijmegen, 14 oktober 1994. Hilversum: Verloren, 1996. (= Middeleeuwse Studies en Bronnen, 51). 160 pp., ills., geb. ISBN 9 0655 0285 8. f 39.

TESNIÈRE, Marie-Hélène (ed.) Trésors de la Bibliothèque nationale de France. I: Mémoires et merveilles — VIIIe-XVIIIe siècle. Paris: BnF, 1996. 240 pp., ills., ISBN 2 7177 1999 7. FF 190. Fraaie, nu Franse uitgave van tentoonstellingscatalogus 'Creating French culture. Treasures from the Bibliothèque Nationale de France' Washington, Library of Congress, najaar 1995. Met introd. Emmanuel le Roy Ladurie.

TREASURES from the National Library of Ireland. Ed. by Noel Kissane. London: Alpine Fine arts Collection, 1995. x+243 pp., ills. ISBN 0 8816 8275 6.

VLAAMSE miniaturen voor vorsten en burgers 1475-1550. Maurits Smeyers & Jan van der Stock (eds.). 224 pp., ills. BEF 1800 dan wel BEF 1200 (geb. resp. pbk). [Ook in Italiaans: Miniature fiamminghe, 1475-1550. Gent: Ludion, 1996. ISBN 9 0554 4074 4].

WALSH, James E. A catalogue of the fifteenth-century printed books in the Harvard University Library. IV: Books printed in France, the Netherlands, the Iberian Peninsula, England, and Montenegro. Hebraica and supplementary entries. Binghamton N.Y.: Center for Medieval and Early Renaissance Studies, State University of New York, 1996 (= Medieval and Renaissance texts and studies, 150). xvii + 330 pp., ills. ISBN 0 8669 8190 X.

WEILER Anton G. Volgens de norm van de vroege kerk: de geschiedenis van de huizen van de broeders van het Gemene leven in Nederland. Nijmegen: Centrum voor Middeleeuwse Studies, 1997 (= Middeleeuwse Studies, 13). xxvi+262 pp., regs. ISBN 9 0734 1907 7. f 49 (plus P&P).

WOODWARD, David Catalogue of watermarks in Italian printed books c. 1540-1600. Chicago: The University of Chicago Press, 1996. 206 pp., incl. 170 pls. watermerken. ISBN 0 2269 0727 9. \$ 65, £ 51,95.

WOUDHUYSEN, H.R. Sir Philip Sidney and the Circulation of Manuscripts, 1558 - 1640. Oxford: University Press, 1996. 530 pp., ills. geb. ISBN 0 1981 2966 1. £ 55. Studie van handschriften en druk in socio-culturele context.

Der Zaiger temidden van boeken, met links keizer Maximiliaan I. Wenen, ÖNB, Cod. 7892, fol. 2r. Afgebeeld in IRBLICH.

CONFÉRENTIES

GROEI, BLOEI EN TeloORGANG VAN BOEKENVERZAMELINGEN

In Lyon zal op 23 en 24 mei 1997 een groots opgezet congres gehouden worden over 'Le livre voyageur'— Constitution et dissémination des collections livresques dans l'Europe moderne. De spanwijdte is van de laatmiddeleeuwse handschriftenhandel tot de Napoleontische tijd. Inlichtingen: ENSSIB, 17-27 Bvd du 11 novembre 1918, F-69623 Villeurbanne, tel. (+33)04.72444343, fax: -72442788, e-mail: frachon@enssib.fr, of lotte.hellinga@bl.uk.

CULTUUR IN LAATMIDDELEEUWS BRABANT

In het stadhuis van Den Bosch zal op 30 en 31 mei 1997 een congres plaatsvinden over 'Cultuur in het laatmiddeleeuwse Noord Brabant: Literatuur, historiografie, boekproductie, muziek, ca 1300-1550'. Ook een concert hoort tot het programma; bovendien wordt de (RGP-)uitgave van de Kroniek van Peter van Os, stadssecretaris van Den Bosch (1498-1542) gepresenteerd. Inl. over congres: Stichting Brabantse Regionale Geschiedbeoefening, Postbus 1104, NL-5200 BD 's-Hertogenbosch, tel. (+31)073.6146193, fax: -6123546.

VERSCRIFTELIJING

Op 5 tot en met 7 juni 1997 zal te Utrecht een internationaal symposium gehouden worden, 'Organizing the Written Word: Scripts, Manuscripts and Texts'. Men hangt vaak het idee aan dat de ontwikkeling van 'consultation literacy' werd versneld in de twaalfde en dertiende eeuw, maar gecompliceerde teksten en handschriften werden ook al eerder geproduceerd en geconsulteerd. Wat zijn de verschillen en overeenkomsten tussen de vroege en de late middeleeuwen, als het gaat om het terugvinden van geschreven informatie. Aan de hand van case studies wordt gepoogd een antwoord te geven. Inlichtingen en inschrijving: Marie-Therese Bos, Pionierproject verschriftelijking, Universiteit Utrecht, Kromme Nieuwegracht 66, NL-3512 HL Utrecht, tel. (+31)030.2536453, fax: -2536391, e-mail: marietherese.bos@let.ruu.nl.

'SHARP' TE CAMBRIDGE

Van 4-7 juli 1997 zal te Cambridge de vijfde jaarlijkse conferentie van de 'Society for the History of Authorship, Reading and Publishing' plaats vinden. Inlichtingen: 'Acting Secretary', SHARP Conference Programme Committee, 51 Sherlock Close, GB—Cambridge CB3 0HP.

ASSOCIATION INTERNATIONALE DE BIBLIOPHILIE/THE INTERNATIONAL ASSOCIATION OF BIBLIOPHILES

Het twintigste congres van de internationale vereniging van bibliofielen wordt dit jaar in Nederland georganiseerd van 21 tot 27 september, met als uitvalsbasis Den Haag. Er is een uitgebreid programma waarbij diverse bibliotheken en musea worden bezocht. Enkele tentoonstellingen zijn ook voor een breder publiek toegankelijk (zie DEN HAAG).

VERZAMELHANDSCHRIFTEN EN CONVOLUTEN

Ter gelegenheid van de presentatie van de integrale editie van Stuttgart, LWB, Cod. pet. et phil. 2° 22, zal 31 oktober 1997 in de Senaatszaal van het Academiegebouw te Groningen een studiedag plaatsvinden waar de algemene problematiek van verzamelhandschriften en convoluten in brede zin (ook hun belang voor de literatuurgeschiedenis) aan de orde gesteld wordt.

BIFOLIUM is een informatieblad over activiteiten rond handschriften en oude drukken. Het bevat zoveel mogelijk gegevens over tentoonstellingen, catalogi, conferenties, workshops, bijeenkomsten van codicologen en bibliografen. Bij beschikbare ruimte kan een kort verzoek om informatie worden opgenomen. Bifolium verschijnt tweemaal per jaar, in april en oktober.

Een abonnement kost momenteel tien gulden per vier nummers (twee jaargangen), over te maken naar girorekening 33 50 785 (Postbank Arnhem-NL) Voor instellingen met gecompliceerde administratieve eisen is tien gulden per jaar verschuldigd. Na opgave van naam en adres bij de redactie ontvangt men een rekening of acceptgirokaart.

Mededeling voor onze abonnees in het buitenland:

Omdat de kosten voor buitenlands betalingsverkeer buitensporig hoog uitvallen, vragen wij U bij voorkeur geen gebruik te maken van het acceptgiro-formulier, maar Uw betaling zo te regelen, dat de transferkosten voor Uw rekening komen, bijvoorbeeld door gebruik te maken van een internationale postwissel ten name van Bifolium, Vakgroep Mediaevistiek RU Groningen, Postbus 716, NL-9700 AS Groningen. Dank U.

Message for our Foreign subscribers:

As the charges for collecting your subscription are very high, we would like to ask you to mention on your cheque that the costs of transfer are yours. If you want to pay by an International PO-money order, would you please do so in the name of Bifolium, Department of Medieval Studies, PO Box 716, 9700 AS Groningen - The Netherlands. To keep things simple: please do not send cheques other than Euro-cheques, please (collecting costs are often more than the sum involved). Thank you.

Redactie: Jos.M.M. Hermans [+31] 50 3636114, fax: 3637263, e-mail: jhermans@let.rug.nl en W.C.M. Wüstefeld [+31] 30 2313835, fax: 2317896.

Inlichtingen en aanmelding: drs Janny Schenkel, Vakgroep Nederlands RUG, postbus 716, NL-9700 Groningen, tel. (+31)050.363.5873, fax: 363.4900, e-mail: schenkel@let.rug.nl.

ELZEVIER

Van 20-22 november 1997 zal te Leiden een internationaal congres gehouden worden om te herdenken dat 450 jaar geleden Lodewijk Elzevier werd geboren. De thematiek is breed: faam en historiografie van het uitgevershuis, fondsen, typografie en illustraties, internationale contacten e.d.m. De organisatie is in handen van de Nederlandse Boekhistorische Vereniging. Inlichtingen: dr B.P.M. Dongelmans, Stevinstraat 14, NL-2405 CP Alphen aan den Rijn, tel. (+31)01720.94835.

V A R I A

IN MEMORIAM ALBERT GRUIJS

Op 9 december 1996 overleed na een slopende ziekte Albert Gruys (* 25 augustus 1920), van 1970-1985 hoogleraar Hulpwetenschappen van de Geschiedenis aan de Katholieke Universiteit te Nijmegen (bibliografie in Festschrift 'Codex in Context', Grave, 1985). Zijn wetenschappelijke verdiensten betreffen — naast zijn dissertatie over Jan van Schoonhoven — zijn studies over de kartuizer orde maar liggen vooral op het terrein van de handschriftenkunde. Hij was initiatiefnemer voor het verzamelwerk Codicologica (1976 — [onvoltooid]) en als een der eersten wilde hij de computer betrekken bij de handschriftenbeschrijving ('Producing codicological catalogues with the aid of computers'). Hij propageerde in brede kring het belang van papiermerken en was jarenlang 'de Nederlandse mediaevist' in de internationale vereniging van papierhistorici IPH.

Zijn innemende persoonlijkheid en warme belangstelling voor studenten en collega's maakten dat hij uiteenlopende mensen en disciplines bij elkaar bracht. Zijn gedachtenis zal in ere gehouden worden.

VERHUIZING BRITISH LIBRARY

Anders dan we in het vorige nummer van Bifolium aankondigden zal de handschriftenafdeling van de BL pas in de zomer van 1998 verhuizen. De waarschuwing blijft staan: informeer tijdig naar eventuele beschikbaarheid van het te bestuderen materiaal.